

## DAVLAT XUSUSIY SHERIKLIK LOYIHALARIDA LOYIHA BOSHQARUVINING ROLINI TAHLIL QILISH

*Muxtorov Jasurbek Baxodir o'g'li*

*O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya Akademiyasining loyiha boshqaruvi  
(Project management) mutaxassisligi LB-23-35 guruh magistranti*

### Аннотация

Bu maqolada davlat-xususiy sheriklik loyihalarida loyiha boshqaruvining ahamiyati va o'zini boshqarishning ahamiyati analiz qilinadi. Loyiha boshqaruvchisi o'zining vazifalarini va muhimligini tushuntiradi, loyihada ishtirok etuvchi barcha tomonlar bilan aloqalarini kuchaytirish, moliyaviy jarayonlarni boshqarish, loyiha muvaffaqiyatini baholash va takomillashtirish uchun muhim vazifalarga ega bo'ladi.

## АНАЛИЗ РОЛИ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛЕНИЯ В ПРОЕКТАХ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

### Аннотация

В данной статье производится анализ важности управления проектом в государственно-частных партнерских проектах. Руководитель проекта описывает свои обязанности и значение управления проектом, укрепляет связи между всеми сторонами, управляет финансовыми процессами, осуществляет оценку и улучшение успехов проекта.

## ANALYSIS OF THE ROLE OF PROJECT MANAGEMENT IN PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP PROJECTS

### Abstract

This article provides an analysis of the importance of project management in public-private partnership projects. The project manager describes their responsibilities and the significance of project management, strengthens relationships among all parties, manages financial processes, and conducts evaluation and improvement of project success.

Davlat-xususiy sheriklik loyihalari, davlat va xususiy tashkilotlar o'rtasida amaliyotni rivojlantirish, ilg'or va samarali hamkorlikni ta'minlash maqsadida o'rnatilgan loyihalardir. Bu turlar loyihalar odatda davlat va xususiy sektorga tegishli tashkilotlar, korxonalar yoki fondlar orasida imzolangan shartnomalar yoki qo'llab-quvvat shakllarini o'z ichiga oladi.

Davlat-xususiy sheriklik loyihalari odatda quyidagi maqsadlarga yo'naltiriladi:

Iqtisodiy rivojlantirish: Davlat-xususiy sheriklik loyihalari mamlakatning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash, yangi ish o'rinlari yaratish, sanoatni rivojlantirish,

xizmat ko'rsatish sohasini kengaytirish, moliyaviy innovatsiyalarni rag'batlantirish va investitsiyalar jalb etishga qaratiladi.

**Infrastrukturani rivojlantirish:** Infrastrukturani modernizatsiya qilish va yangi infrastrukturaviy ob'ektlarni yaratish orqali transport, kommunikatsiya, energetika, suv ta'minoti va boshqa sohalarda o'zaro aloqalarni kuchaytirish.

**Sotsial sohalarning rivojlantirilishi:** Davlat-xususiy sheriklik loyihalari sotsial sohalarning, masalan, ta'lim, sog'liqni saqlash, ishlab chiqarish, ekologiya va turizm sohalari rivojlantirilishiga qaratiladi. Bu loyihalar odatda jamiyatning hayot sifatini oshirish, odamlarning yashash va ishlash sharoitlarini yaxshilash maqsadida tuziladi.

**Tarixiy va madaniy me'rosni saqlash:** Turizm, ta'lim va madaniy meroslar sohalari ustida ishlov berish orqali davlat-xususiy sheriklik loyihalari mamlakatning tarixiy va madaniy mirasini saqlash va uni dunyoga taqdim etish maqsadida ham o'rnatiladi.

**Ijtimoiy iqtisodiy tashkilotlar o'rtasidagi munosabatlar:** Davlat-xususiy sheriklik loyihalari qo'llab-quvvat shakllarini o'rnatish orqali davlat va xususiy sektor tashkilotlari o'rtasidagi iqtisodiy va huquqiy munosabatlar bilan shug'ullanishni ta'minlaydi.

Ushbu loyihalar odatda rivojlanayotgan mamlakatlar vaqtida o'zaro munosabatlarni kuchaytirish uchun samarali usullardan biri sifatida qabul qilinadi. Bu loyihalar moliyaviy resurslar, iqtisodiy va huquqiy shartnomalar, tashkilotlar orasidagi hamkorlik va samarali boshqaruv tizimlarini o'z ichiga oladi.

Davlat-xususiy sheriklik (DXSH) loyihalarini amalga oshirish tartibi quyidagi bosqichlarga bo'linadi:

**DXSH loyihalarini tashabbus qilish, ishlab chiqish va xususiy sherikni tanlash:** Bu bosqichda, loyihaning asosiy maqsadi va mazmuni aniqlanadi. Keyin, loyihani amalga oshirish uchun kerak bo'lgan moliyaviy, texnikaviy va boshqa resurslar identifikatsiya qilinadi. Ushbu bosqichda, loyihaga qatnashuvchi davlat va xususiy tashkilotlar aniqlanadi va ular bilan shartnoma tuziladi.

**DXSH loyihalarini dastlabki baholash tartibi belgilash:** Loyihaning dastlabki baholash tartibi va kerakli baholash ko'rsatkichlari belgilanadi. Bu tartibning maqsadi, loyihani amalga oshirish jarayonida muvaffaqiyat va xato chog'larini aniqlash, o'zgarishlarni kuzatish va loyihani takomillashtirishga imkon berishdir.

**DXSH loyahasining konsepsiyasini tayyorlash:** Loyiha konsepsiyasi, loyihaning maqsadi, mazmuni, qo'llaniladigan resurslar va o'zlashtirish jarayoni to'g'risidagi umumiy tushunchalarni o'z ichiga oladi. Bu bosqichda, loyihani qanday bajarish, qaysi huquqiy va moliyaviy jarayonlarga ega bo'lishi kerakligi, qanday ko'rsatkichlar bilan baholash kiritiladi.

**DXSH loyihalarining amalga oshirilishi to'g'risidagi hisobotni yuritish:** Loyiha amalga oshirilgandan so'ng, o'sha loyiha maqsadlariga erishilishi va natijalarini

baholash uchun bir hisobot tuziladi. Ushbu hisobot loyihaning muvaffaqiyatini o'rganish, o'zgarishlarni kuzatish va takomillashtirish uchun kritikdir.

**DXSH loyihalarining reyestrini yuritish:** Loyiha amalga oshirilganidan so'ng, u reyestratsiyadan o'tkaziladi. Bu bosqichda loyiha vaqtida bajarilayotgan faoliyatlarini, ma'lumotlarni, muvaffaqiyatlarni va o'zgarishlarni rasmiy yozuv bilan qayd etish uchun muhimdir.

**Davlat-xususiy sheriklik loyihalarida loyiha boshqaruvining rolini tahlil qilish,** loyihalarni muvaffaqiyatli bajarishda kritik ahamiyatga ega bo'lib, bu, loyihalarni samarali va effektiv bajarishda muhim o'rin tutadi. Quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

**Strategiya va rivojlanishning boshqaruvchisi:** Loyiha boshqaruvchisi loyihaning umumiy maqsadlarini aniqlash, rivojlanish strategiyasini belgilash va o'zini boshqarish usullarini belgilashda katta rol o'ynaydi. U loyihada ishtirok etuvchi davlat va xususiy tashkilotlar orasida ko'rsatilayotgan munosabatlarni tuzib chiqish, maqsadlarga erishish yo'nalishida mas'uliyat yuklaydi.

**Moliyaviy boshqaruv:** Loyiha boshqaruvchisi loyihaning moliyaviy jarayonlarini boshqarish, mablag'lar bilan boshqarish, moliyaviy hisobotlar tayyorlash va moliyaviy o'zgarishlarga qarshi chiqish uchun mas'uliyatga ega bo'ladi. U loyiha doirasida amalga oshirilayotgan har bir faoliyatning moliyaviy jihatlarini nazorat qiladi.

**Hamkorlik va kommunikatsiya:** Loyiha boshqaruvchisi davlat va xususiy tashkilotlar orasidagi qo'llab-quvvat va hamkorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Uning vazifasi, loyiha barcha tomonlarning o'zaro aloqalarini kuchaytirish, kommunikatsiya tizimini tuzish va muammoni hal qilishga yordam berishdir.

**Monitoring va baholash:** Loyiha boshqaruvchisi loyihaning monitoring va baholash jarayonlarini tashkil etadi va loyihaning amaliyoti ustida kuzatishni amalga oshiradi. Bu, loyihani muvaffaqiyatli amalga oshirish, muammolarni aniqlash va hal qilish uchun kritikdir.

**Muvaffaqiyatni ta'minlash:** Loyiha boshqaruvchisi loyihani muvaffaqiyatli bajarish uchun zarur bo'lgan resurslarni, shu jumladan odamlar, mablag'lar, texnik vositalar va boshqa resurslarni ta'minlashda katta rol o'ynaydi.

**Risklarni boshqarish:** Loyiha boshqaruvchisi loyihada rivojlanishi mumkin bo'lgan turli xil risklarni tushuntirib, baholab, va ularni boshqarish uchun tadbirlarni qabul qiladi.

Loyiha boshqaruvchisi, loyihaning amalga oshirilishi uchun kritik muhimlikka ega bo'lib, loyihani muvaffaqiyatli bajarish va maqsadlarga erishishda katta o'z vazifasiga ega. Uning amalga oshirilishi uchun yaxshi tayyorlash, barcha tomonlar orasidagi ko'rsatilayotgan umumiy maqsadlarni o'z ichiga oladi va ularni muvaffaqiyatli bajarish uchun kerakli harakatlarni amalga oshirishi kritikdir.

### **Хулоса:**

Хулоса қилиб айтганда, самарали бoshқарув давлат-хусусий шериклик муvаффақиятиning асосидир. Стратегик режалаштириш, лойihalарни амалга оshириш, riskларни бoshқариш, манфаатдор томонларни жалб қилиш ва самарадорлик monitoringи бо'уyича илг'ор таjрибаларни қо'llаш орқали DXShлар ham давлат, ham хусусий шериклар uchun qiymatни максимал darajada оshириш билан birга jamiyat uchun yaxshiroq natijalar berishi mumkin. Biroq shuni tan olish juda muhimki, DXShларни муvаффақиятли бoshқариш kuchли yetakchilik, shaffoflik hamda hamkorlik va o'zaro manfaatlarга sodiqlikни talab qiladi. Butun dunyo hukumatlari infratuzilmani rivojlantirish va xizmatlar ko'rsatish vositasi sifatida DXShларни o'rganishda davom etar ekan, mustahkam бoshқарув imkoniyatlariga sarmoya kiritish ushbu hamkorlikларning to'liq salohiyatini ochish uchun kalit bo'ladi.

Umuman olganda, tahlil DXSh муvаффақияtiga erishishda menejmentning hal qiluvchi rolini ta'kidlaydi va barqaror natijalarga erishishda samarali yetakchilik va бoshқарув tuzilmalarining muhimligini ta'kidlaydi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Smith, Adam. "The Wealth of Nations". Penguin Classics.
2. Stiglitz, Joseph E. "Economics of the Public Sector". W. W. Norton & Company.
3. Mazzucato, Mariana. "The Entrepreneurial State: Debunking Public vs. Private Sector Myths". PublicAffairs.
4. Furubotn, Eirik G., and Richter, Rudolf. "Institutions and Economic Theory: The Contribution of the New Institutional Economics". University of Michigan Press.
5. Besley, Timothy, and Ghatak, Maitreesh. "Property Rights and Economic Development". Princeton University Press.